

Handbok i forskningspraktik – vägar till kunskap och visdom

Recenserad bok: Att börja forska. Inom medicin och hälsa. Tredje upplagan.
Författare: Jonas F Ludvigsson.
Förlag: Studentlitteratur, Lund, 2025.

Att bedriva forskning och forskningspraktik är ett livslångt lärande. Det finns inga genvägar utan forskningsinsatser består av mycket arbete och långsiktighet. Det finns många som har erfarenhet av forskarutbildning och forskning i praktiken inom flera olika fält och vetenskapliga ämnesområden.

I boken *Att börja forska. Inom medicin och hälsa* delar forskaren Jonas F. Ludvigsson med sig av sina erfarenheter inifrån forskningen. Jonas F. Ludvigsson är verksam som barnläkare vid Universitetssjukhuset i Örebro samt professor i klinisk epidemiologi vid Karolinska Institutet. Som författare har han många möjligheter att reflektera och dela med sig av erfarenheter till forskarkollegor samt till de som funderar på forskarbanan. Hans kombination mellan vetenskap och profession gör att boken *Att börja forska. Inom medicin och hälsa* är mycket angelägen egentligen inom alla ämnesområden. Boken som utkommit i en tredje upplaga är en robust och gedigen handbok om vad forskningen kan handla om och arbetet bakom forskning och olika forskningsprojekt.

Boken består av totalt 23 kapitel som innehåller flera tydliga råd, erfarenheter och ord på vägen från författaren. Läsaren får en genomgång av olika termer och begrepp men även språkbruk inom forskningen. De olika kapitlen behandlar kliniska prövningar, arbete med forskningsansökningar, etikansökningar, vetenskapligt skrivande och en genomgång av fenomenet granskningar. Tydlighet är ett viktigt ledord i boken när det handlar om ansökningar och att fånga intresset i exempelvis en ansökan. Författaren skriver: ”Tänk dig in i granskarens situation. Hen kanske får 40 ansökningar att granska över sommaren. Hen har ingen extra tid avsatt för detta utan det mesta arbetet görs på fritiden när den övriga familjen vill åka och bada eller titta på en fotbollsmatch. Då måste din ansökan vara strukturerad och fånga intresset direkt, annars får du inga pengar” (s.75).

Boken behandlar kvantitativa och kvalitativa metoder inom forskningen och likaså behandlas olika systematiska översikter och metaanalyser. I boken finns också ett kapitel som behandlar vetenskaplig oredlighet och fusk. Här kan läsaren ta del av olika skandaler kring forskningsfusk och den så kallade Macchiariniskandalen i Sverige ges plats. Bland annat beskrivs ”retraction” där flera artiklar i skandalen drogs tillbaka ur tidskrifterna. Här beskriver författaren hur skandalen innebar konsekvenser för andra forskare vid Karolinska Institutet då flera häcklades fast de inte hade med händelsen att göra över huvud taget. I

boken skriver Jonas F. Ludvigsson om hot och hat inom forskarvärlden som drabbade honom själv under Covid-19-pandemin. De här avsnitten i boken är mycket viktiga och författaren delar med sig av sina erfarenheter vilket inte endast är modigt utan också mycket viktigt för oss alla att ta del av. Ingen ska behöva ta emot hot och hat inom forskningen. Det behövs flera forskare som med egna ord kan beskriva forskarvärlden och vad som kan och sker inom denna. Först då kan forskningen utvecklas.

I boken framgår att texten kan användas av doktorander och forskare inom medicin och hälsa som befinner sig tidigt i forskarbanan. Efter att ha läst bokens delar är det min övertygelse att den kan vara användbar för doktorander och forskare inom flera områden som till exempel inom socialvetenskapens område. För alla som är intresserade av multidisciplinär forskning och som arbetar över ämnesgränser och vetenskapsområden är det alltid nyttigt och användbart att veta hur andra tänker och reflekterar. Det är i de tvärvetenskapliga mötena som det kan uppstå flera nya insikter och korsbefruktningar. Jonas F. Ludvigssons bok kan också användas just i dessa avseenden.

Den här boken kan också ses som en uppslagsbok i forskarvardagen. I boken finns rikligt med referenser efter varje avsnitt och den avslutas med ett bra och användbart sakregister. I en kommande upplaga skulle jag vilja läsa mer om användandet av digitala redskap i forskningen, Artificiell intelligens i forskning, fler etiska fallbeskrivningar och varför inte diskussionsfrågor som kan användas i seminarsammanhang. Det skulle jag önska som läsare.

När jag avslutat min läsning är det min övertygelse att det säkerligen kan komma en ytterligare upplaga av boken. Jonas F. Ludvigssons skrivande och delande av erfarenheter från forskningspraktik skapar nyfikenhet och forskningslust. Boken rekommenderar jag varmt till alla.

*Jörgen Lundälv,
docent i socialt arbete,
Institutionen för socialt arbete,
Göteborgs universitet.
Orcid: <https://orcid.org/0000-0003-0552-886X>*